

5.2.4 Behoud grasland

'PM'

Het thema met misschien wel de meeste impact op waterkwaliteit, die door de afbouw van derogatie gigantisch onder druk staat, is nog niet ingevuld. Ongekend.

Zoals op verschillende plekken in het actieprogramma wordt genoemd heeft grasland een positieve impact op de waterkwaliteit. Gras is een gewas dat relatief veel stikstof nodig heeft / kan opnemen voor de groei en tegelijkertijd stikstof vasthoudt om uitspoeling te voorkomen. Het behoeft minder gewasbeschermingsmiddelen dan veel akkerbouwmatige teelten en maakt het mogelijk dat weidegang wordt toegepast. Daarnaast is het nog steeds het meest efficiënte eiwitgewas voor veevoer.

Het areaal grasland staat echter zwaar onder druk. Door de afbouw van derogatie verdwijnt de belangrijkste incentive voor melkveehouders om het areaal grasland op peil te houden. De cijfers in het Concept AP laten zien dat het areaal grasland verhoudingsgewijs niet daalt. Deze gaan echter maar t/m 2023. In dat jaar werd de derogatie echter nog maar met 10 kg stikstof per hectare afgebouwd. Vanaf 2026 is dat 80 of 60 kilo! Het eindigen van derogatie ontnemt melkveehouders de stimulans om grasland te behouden. Op het moment dat dit in de cijfers duidelijk wordt is het te laat, is het gras al gescheurd. Daarom de dringende oproep om fysiek in het land te gaan kijken, of op basis van de gecombineerde opgaves het areaal gras te bekijken.

Waar melkveehouders enkele jaren geleden vanuit de markt, lees de melkfabriek, werden gestimuleerd weidegang, en daarmee gras, te behouden, is dat nu verleden tijd. De premies voor weidegang lopen terug en beloning op klimaat is daarvoor in de plaats gekomen. Het is positief dat de markt het klimaatprobleem op deze manier probeert aan te pakken, maar het heeft wel het risico van een negatieve afwenteling op weidegang en grasland in zich. Door te sturen op broeikasgasemissies per kg melk wordt het aantrekkelijk om meer energie te voeren en daarmee deze emissies te verlagen. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan door meer mais aan het rantsoen toe te voegen. Aangezien grond in Nederland schaars is betekent dit automatisch minder gras.

Hoe kan grasland dan wel worden behouden?

Allereerst is het belangrijk dat een vorm van behoud van grasland per 1-1-2026 in gaat. Gebeurt dit later, is het scheuren van grasland al in gang gezet en zul je over een paar jaar een gigantische stijging in nitraatconcentraties zijn.

Het herinvoeren van de derogatie lijkt de meest effectieve vorm van behoud van grasland. Deze maatregel heeft zich jarenlang effectief bewezen.

Ook meer bedrijfsspecifieke vormen van derogatie, zoals bijvoorbeeld uitgewerkt in de BES-pilot kunnen het behoud van grasland stimuleren.

Een graslandnorm van X hectare grasland per GVE dwingt melkveehouders ook tot het behouden van grasland. De termijn waarop dit kan worden geïmplementeerd is echter te lang om in de komende jaren al impact te hebben.

Een andere mogelijkheid is het verlengen van de tegemoetkoming behoud grasland. Deze is op dit moment gekoppeld aan het verlies van de plaatsingsruimte. Vanaf 2026 kan deze worden gekoppeld aan het in stand houden van het areaal gras. Het is immers een dienst die de melkveehouder levert om de grondwaterkwaliteit te beschermen.